

Егорова Галина Федоровна учитель музыки МБОУ «Чочунская средняя общеобразовательная школа имени И.М.Гоголева» (Иван Михайлович Гоголев ырыа буолбут хоһооно “Аан дойду ыччатын сүрэбэ”

Аһаҕас уруок барылын картата

Предмет	Ырыа уруога
Быталлар сирэ	Г.И.Чиряев аатынан Бүлүү куорат №1 оскуолата
Кылаас	5 «б»
Күнэ-дьыла	Кулун тутар 12 күнэ
Уруок темата	Иван Михайлович Гоголев Кындыл ырыа буолбут хоһооно «Аан Дойду ыччатын сүрэбэ».
Сыала	Иван Михайлович Гоголев Кындыл ырыа буолбут хоһоонун «Аан Дойду ыччатын сүрэбэ» оҕолорго үөрэтии. Ырыа кэрэ эйгэтигэр оҕолорго интириэһи итии. Ыллыыр дьобуру сайыннарыы
Соруга	<ul style="list-style-type: none"> - Ырыа кэрэ эйгэтигэр уһуйуу - Бэйэбэ изиини уһугуннарыы, бэйэ талаанын арыарга көмөлөһүү, ырыа ис туругар киирэргэ араас ураты сатабыллары туттан быһаарыы. Хоһоон ис хоһоонун проблематын сатаан быһаарарга үөрэтии. -Хоһоон ис тутулун сөпкө туруоруу. -үөрэнээччи сатаан ырытар, толкуйдуур дьобурун сайыннарыы. -Бэйэ-бэйэни сатаан истиһэр сатабылы итии -Бэйэ санаатын сааһылаан этэргэ, олохтон холобур аҕалан сангарыы -Бэйэ билиитин уонна санаатын суруан, кэпсээн этинэргэ үөрэтэр дьобуру сайыннарыы
Тиибэ	Интегрированной
Үлэ тутула	<ul style="list-style-type: none"> -бүтүн кылааһы хабыы -биирдиилээн -бөлөбүнэн
Туттуллар тэрил	Ноутбук, проектор, экран, музыкальной центр, фонограмма, ырыа тыла, карточка,тэтэрээт,караокэ,видео.

Уруок ис хоһооно

-Үтүө Сарсыарданнан !! Кунду оговор!

-Мин аатым Егорова Галина Федоровна Иван Михайлович Гоголев - Кындыл аатынан Чочу орто оскуолатын ырыаба учууталабын. Бугун ырыа уруогун мин ытабын.

Эьиги Г.И Чиряев аатынан Булуу 1 нуомэрдээх оскуолатын 5 кылаабын оговоро буолагыт дии. Билигин билсыйиэххэин ; ынах магырааан, сылгы кистээн,киьи кэпсэтэн билсыйэр ди оговор!(уочарытынан туран ааттарын,араспаанньаларын этэллэр.)

- Дьэ билигин урукпут сыалын- соругун коробут.(1 слайд)

- биһи олус интириэһинэй уруогу барыахтаахпыт. (Слайд 2. И.М.Гоголев мэтириэтэ).

- Бу кимий? (Биһи бары билэр киһибит. Кини Бүлүүттэн төрүттээх. Киниэхэ аналлаах сылын ахсын улуустаабы хоһоон аабылара ытыллар. Эһиги да кыттыбыт буолуохтааххыт).

- Маладьаастар, ол аата урукпут Иван Михайлович Гоголевы кытта сибээстээх буолар.(слайд-3,4,5.) Иван Михайлович Гоголев Кындыл ырыа буолбут хоһооно «Аан Дойду ыччатын сүрэбэ». (Слайд- 6. Уруок темата) Иван Михайлович 200 – чкэ ырыа буолбут хоһоонноох. Бу ырыа 70-с 80-с сылларга норуокка кизниик таргаммыта .Суруйааччы бу ырыаны 1974 сыллаахха суруйбута.

Патриотическай суолталаах буолан эдэр ыччаты тумэр ,биир сомого буоларга ынырар ис хоһоонноох .

Патриот дин тугуй? Хайдах ойдуугутуй? Кини хайдах кийиний? Эьиги бэйэгитин патриот кийибин диигит дуо?

Дойду иьин , торообут сиргинэн кизн туттуу, комолосууу.Ол аата биир сомого буолабыт.

-(Слайд 7). Хоһоон тиэкиһэ . Оговор биирдиилээн доргуччу аагаллар.

- Ырыты(Аан дойду дин тугуй ? Ыччат дин кимнээгий? Эьиги билигин ыччакка киирэгит дуу , эбэтэр оговоргут дуу.)

- Кылааскытыгар хаскытый? Тоьо догордуубут дии саныгытый? Саха Республикатын президена кимий? Толору аата.? (Өннөөх лиистэри түнэтии. Или форматын уруһуйдаан кырыйыы, дуоскаба ильдэн сыһыарыы).Слайд -8

-Бу туох табыста? (Оҕолор эппиэттэрэ).

-Быйыл Саха Республикатыгар «Консолидация сыла» биллэриллибитэ. Ол аата түмсүүлээх буолуу, сомоҕолоһуу диэн өйдөнөр. Ол иһин түмсүүлээх буолуу бэлиэтин онордубут.

- Биһиэхэ аны туох тийбэтиг оҕолор,ырыа кынан ыллыахпытын?(мелодия ол аата матыыба тийбэт.)

- (Слайд -9.) Бу кимий ? Билэгит дуо? Хобьоммутун туох кынан котуппутэ буолуой? Ырыа дииллэр , мелодист,композитор дииллэр ,оҕолор.)

- (слайд- 10) Аркадий Алексеев- туьунан.

Иван Михайлович Гоголев хоһоонугар ырыа мелодиятын Аркадий Михайлович Алексеев суруйбута. Кини 1937 сыллаахха Мэнэ Ханалас оройуонугар Майа сэлиэнньэтигэр төрөөбүтэ. 1964 сыллаахтан мелодист быһыытынан утумнаахтык дьарыктаммыта. 2000 сылтан «Ыллаа эдэр саас» авторскай конкурсу ыытар. Маны таһанан киинэ устар дыкти дьарыктаах. Ордук Сиинэ туһунан элбэх видео матырыйааллаах. Саха сирин комсомолун бириэмийэтин лауреата, Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, Саха Республикатын народной артыыһа, Кэбээйи, Мэнэ Ханалас улуустарын, Дьокуускай куорат бочуоттаах гражданина. Кини 60-тан тахса ырыалаах, ыччат да,эмэн да ыллыыр,тупсаран эдэр дьон ыллыыр эбит.

- Ыллыах иннинэ куоласпытын эрчийэбит. (Ыллыырга бэлэмнэнии). (слайд - 11)

- Ыллыах иннинэ тыл тизкиһин түнгэтэбин. Бастаан бары испитигэр ааҕабыт.

- Ырыа мелодиятын болҕомтолоохтук истэбит, сэмээр испитигэр ыллаһабыт. (Учуутал ыллыыр кэмигэр караоке көстөр).

- Ыйытыылар. (Хайдах ырыаный,тугу санаан туран ыллыыбыты?)

- Иккистээн холбуубун, билигин бары ыллыыбыт.(бары турабыт,ыллыыбыт.)

- Билигин бөлөбүнэн ыллыыбыт. (уолаттар, кыргыттар).

- Бу ырыаны соҕотох киһи эбэтэр бөлөбүнэн ыллыырга олус табыгастаах. Биһи биир дойдулаахпыт ырыатын сөбүлээн, кизн туттан, ис сүрэхпититтэн уоспутуттан түһэрбэккэ ыллыыбыт. (Видео, норуот хорун көрдөрүү)

- Эьиги кордугут Чочу орто оскуолатын хора толоруутун.

- Хайдах ырыаны кордугут,биьиги итинник ыллыахпытын соп дуо?(куолаһынан арахсы,иннилэригэр дирижер турар,баян тыаһыыр.)

- Куолаһынан арахсан ыллааһын туох уратылаах эбитий? (олус тупсар ырыа ,дьон астынар, грамотнай буолар.)

- Билигин биьиги ырыабытын сахалыы инструменнары туьунан,оонньуубут уонна ыллыыбыт.(слайд-12,13.)

- Бу Купсуур – дин музыкальнй инструмент.(тыаьатан кордоруу.)
- Сипсиир- ынах муоьуттан оноьуллубут,иьнгэр орус таастара угуллубуттар. Онтон бу инструмент ынах туйагыттан оноьуллубут. Билигин эьиэхэ уорэтиэм олус судургутук оонньоор.
- Билигин сорох ооньюур , сорохтор ыллыбыт.(караокэ)

Хатылааһын

Бүгүн уруокка ким тугу биллэ. Уруокпутун чинэтэ таарыйа карточка толорогут. Уопсай бэрибизэркэлээн. Биир,икки ого туран эппиэттиир (сопко эппиэттээбиттэр бэлиэтээн иьэллэр.)

1. Иван Михайлович Гоголев төрөөбүт сирэ?
2. Хас ырыа буолбут хоһооннообуй?
3. Бугун барбыт ырыан аата?
4. Бу ырыаба мелодияны ким суруйбутай?
5. Саха Республикатыгар быйыл туох сылай?
6. Ырыа ис хоһоонун хайдах өйдөөтүн?

Ырыты

Уруокка тугу интириэһиргээтин. Аан дойду ыччатын сурэгэ-догордоьуу ырыата диэхпитин соп дуо?

Уруокка тугу сөбүлээбэтин.

Сыана туруоруу. Дьыэбэ соруудах, уруһуй.(дневникка толороллор.) Ырыа ис хоһоонун ким хайдах өйдөөбүтүнэн уруһуйдаан кэли. Аныгы көрсүөххэ диэри.